

Tietosuojalainsäätännön katsaus

24.9.2018

Virpi Korhonen, lainsäädäntöneuvos

Tietosuoja koskeva EU-tasoinen sääntely

- Yleinen tietosuoja-asetus – suoraan sovellettava
- Euroopan unionin rikosasioiden tietosuojadirektiivi (EU 2016/680) - edellyttää kansallista täytäntöönpanoa eli lainsäädäntötoimia

Kansallinen tietosuojasäätely

Yleislait

- Tietosuojalaki – täydentää ja täsmentää yleistä tietosuoja-asetusta
- Laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä ns. rikosasioiden tietosuojalaki – rikosasioiden tietosuojadirektiivin kansallinen täytäntöönpano
 - Yleislaki = sovelletaan, jollei muualla lainsäädännössä säädetä toisin

Erytyslait

- Sekä asetuksen että direktiivin soveltamisalalla
- Hallinnonala-/asiakohtaista erityissäätelyä
- Täydennyksiä, täsmennyksiä, poikkeuksia suhteessa yleislakiin

Tietosuojalaki (HE 9/2018 vp.)

- Täydentää ja täsmentää yleistä tietosuoja-asetusta kansallisen sääntelyliikkumavaran puitteissa
- Luettava aina yhdessä asetuksen kanssa
- Soveltamisala
 - Tätä lakia sovelletaan tietosuoja-asetuksen 2 artiklan soveltamisalan mukaisesti.
 - Tätä lakia ja tietosuoja-asetusta sovelletaan lisäksi, lukuun ottamatta asetuksen 56 artiklaa ja VII lukua, sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, jota suoritetaan mainitun 2 artiklan 2 kohdan a ja b a alakohdassa tarkoitetun toiminnan yhteydessä, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Yleinen tietosuoja-asetuksessa säädetään (muun muassa)	Tietosuojalaissa sääntelyä täsmennetään (muun muassa)
Periaatteet	
Henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus	Täsmentää tilanteita milloin saa käsitellä henkilötietoja
Suostumuksen edellytykset	Täsmennys lapseen sovellettavan ikärajan (tietoyhteiskunnan palvelut)
Erityisiä henkilötietoryhmiä ja rikostuomioita ja rikkomuksia koskeva käsittely	Täsmentää milloin saa käsitellä - myös suojatoimiluettelo
Rekisteröityjen oikeudet	Rajoituksia rekisteröityjen oikeuksiin eräissä tilanteissa
Rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä (ml. tietoturvallisuus, tietosuojavastaava jne.)	
Henkilötietojen siirrot kolmansiin maihin	
Valvontaviranomainen (toimivalta, tehtävät)	Perustaminen ja kelpoisuusvaatimukset
Oikeusturva ja seuraamukset	Täsmentää, täydentää
Eritystilanteita koskevat säännökset (liikkumavarat)	Henkilötunnuksen käsittelyn edellytykset Täsmennyksiä tietojenkäsittelyn eritystilanteisiin - poikkeukset ja suojatoimet

Tietosuojalaissa säädettävät keskeiset asiat

- Käsittelyn lainmukaisuus (4 §)
- Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettava ikäraja (5 §)
- Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely (6 §)
- Rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvä käsittely (7 §)
- Valvontaviranomainen (3 luku)
- Oikeusturva ja seuraamukset (4 luku)

Tietosuojalaissa säädettävät keskeiset asiat

- Tietojenkäsittelyn erityistilanteet
 - Henkilötietojen käsittely journalistisen, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten
 - Henkilötunnuksen käsittely
 - Tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä koskevat poikkeukset ja suojatoimet
 - Yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia varten tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä koskevat poikkeukset ja suojatoimet
 - Myös julkisuus ja työelämän tietosuojaja (viittaussäännökset)
- Rajoitukset
 - Rekisterinpitäjän velvollisuuteen toimittaa tiedot
 - Rekisteröidyn oikeuksiin tutustua hänestä kerättyihin tietoihin
- Vaitiolovelvollisuus

Rikosasioiden tietosuojalaki (HE 31/2018 vp.)

- Rikosasioiden tietosuojadirektiivin kansallinen täytäntöönpano
 - Direktiivin soveltamisalalla myös sektorikohtaista erityissääntelyä
- Soveltamisala
 - Tulee sovellettavaksi toimivaltaisen viranomaisen (Poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli, syyttäjä, tuomioistuin, Rikosseuraamuslaitos jne.) käsitellessä henkilötietoja, kun kyse on rikosten ennalta estämisestä, selvittämisestä, paljastamisesta tai rikoksiin liittyvistä syytetoimista tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanosta
 - Puolustusvoimat, poliisi tai Rajavartiolaitos käsittelee henkilötietoja kansallisen turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvän toiminnan yhteydessä
 - kohdassa tarkoitettu toiminta ei kuulu EU:n lainsäädännön piiriin (asetus/direktiivi)
 - kyse kansallisesta soveltamisalan laajennuksesta - tarkoituksena, että henkilötietojen käsittelystä on kattavasti säädetty yleislaeilla

Tietosuoja-asetuksen ja rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltaminen

- Yleinen tietosuoja-asetus ja rikosasioiden tietosuojadirektiivi eivät tule yhtä aikaa sovellettaviksi
- Tietosuojalaki 2 §: ”Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, josta säädetään henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa”
- Direktiivin soveltamisalaan kuuluvat viranomiset voivat kuitenkin joutua soveltamaan osassa tehtävistä myös yleistä tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia

Rikosasioiden tietosuojalaissa säädettävät keskeiset asiat

- Käyttötarkoitussidonnaisuus
- Henkilötietojen käsittelyn yleiset periaatteet
- Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän vastuut
- Rekisteröidyn oikeudet (ml. rajoituksia)
- Tietoturvallisuusvaatimukset
- Velvollisuus nimetä tietosuojavastaava
- Henkilötietojen siirtäminen
- Valvontaviranomainen
- Oikeussuojakeinot

Eduskunta käsittely HE 9/2018 vp

- PeVL 14/2018 vp. – annettu 9.5.2018
- LaVL 5/2018 vp. – annettu 24.5.2018
- PeVL 24/2018 vp. – annettu 21.9.2018
- HaVM – aikataulu avoin
- EV – aikataulu avoin

Eduskunta käsittely HE 31/2018 vp

- PeVL – aikataulu avoin
- LaVL 10/2018 vp. – annettu 19.6.2018
- HaVM – aikataulu avoin
- EV – aikataulu avoin

Eduskunnassa vireillä olevia muita tietosuoja koskevia esitysehdotuksia

- Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain ja lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 10 §:n muuttamisesta (HE 97/2018 vp)
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 13/2018 vp.)
- Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta (HE 52/2018 vp.)
- Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 98/2018 vp.)
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta (HE 19/2018 vp.)
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta (HE 113/2018 vp.)

KIITOS!

OIKEUSMINISTERIÖ

www.oikeusministerio.fi

Facebook: facebook.com/oikeusministerio
Twitter: twitter.com/oikeusmin @oikeusmin

Käyntiosoite: Eteläesplanadi 10, Helsinki
Postiosoite: PL 25, 00023 Valtioneuvosto

Vaihde: 029 516 001